

Una gavina a l'estenedor

La «càpsula de confinament», amb què la Fundació Vila Casas ens ha acostat setmanalment reflexions d'artistes i imatges que ens ajudessin a trobar una mica de llum entre tanta incertesa, se suma a altres veus, com la de Simona Škrabec o Isabel Banal, vistes o llegides durant la reclusió.

El tros de cel que veu des de casa seva el dominen les gavines. Potsen per això les orenetes no s'hi aventuren, em diu. Avui, per primera vegada, ha sortit a comprar. Hi ha pocs cotxes al carrer i la naturalesa s'imposa amb més força que mai. De tornada a casa les ha vist. No gaires, unes quantes desenes, com un grup d'amigues jugant a fet i amagar. Xisclaven com només saben fer elles. La petita felicitat m'arriba per correu electrònic el 9 d'abril des de Vic i du adjunt un poema de la Núria Albó que diu així: «Aquest matí, d'amagat/ha arribat la primavera./La duia penjada al bec,/tot xiscant, una oreneta./L'oreneta ha alçat el vol/i amb un cop d'ala lleugera/ha segat un raig de sol/i ha florit tota la terra.»

La meva, d'oreneta, trigarà a arribar-li, aquest any. La de la primavera passada tenia també veu de dona. Prorrogàvem exposició de la Mela Muter al Museu d'Art de Girona i la mateixa artista em regalava aquesta preciosa imatge que vaig córrer a compartir amb ell. La pintora polonesa, recuperant-se d'una malaltia, i després de rebre un ram de narcisos del seu amic Rainer Maria Rilke, li escrivia el 13 de maig de 1926:

Dono la benvinguda a la primavera amb els primers xisclets de les orenetes. Aquests boscos estan massa lluny del meu Boulevard Saint Jacques i els cucuts no volen cridar-la. Estic esperant, estic veient les dues petites corbes afilades de les ales, el cant refilat dels petits colls blancs. Aquest any, he esperat molt de temps... El sol no ens volia venir a veure i la primavera, tampoc. Però, fa pocs dies, em va despertar un crit sorollós: eren les orenetes que tornaven a ocupar els seus nius. Sota el meu teulat i, en absència del seu propietari, els petits pardals grisos no els abandonen si no és a cop de bec i potes. Després recullo amb pena els petits pardals morts que, amb prou feines, tenien plomes i que les desprietades orenetes han fet fora. Tots els anys es repeteix el mateix drama entre propietaris i llogaters, com els humans...

Avui, tot i que tard, li he enviat la meva oreneta. Em va venir a trobar ara fa un any, en un llibre que he necessitat tenir a prop aquestes setmanes, entre esperes: *Torno del bosc amb les mans tenyides*, de Simona Škrabec, editat per L'Avenç. L'autora em parla del que li hauria agradat.

Àlex Nogué, Hostalets d'en Bas, 17 d'abril de 2020. «Càpsules de confinament», Fundació Vila-Casas.

Cada matí, abans de tancar-se a l'estudi, Perico Pastor inventa un petit passeig que li permeti escoltar el cant d'alguna tórtora o els xiscles de les gavines. Vol creure que la música de reguetón o de rumba que s'escapa del pati de la presó de Wad Ras s'emporta l'enyor de les preses.

A voltes me la imagino convertida en el corrent càlid i verd on s'ha submergit o acariciada per una llum tendra que ho omple tot, entre dues avingudes atapeïdes. M'explica que li plau aturar-se sobre el pont, mentre cau la mateixa tarda de sempre. L'aigua del riu es mou lenta. «Fosqueja i les orenetes volen baix, tocant el mirall quiet. Es deixen caure des del cel en picat, en onades denses. Els seus xiscles insistents, una mica desesperats s'apaguen amb l'última espurna de llum.» Em porta també a la seva finestra per parlar-me de deserts conquerits: «Avui han tornat els falciots. Són importants per al que vull explicar. Els falciots són completament negres, mentre que les orenetes tenen la panxa blanca. Les orenetes just abans de la tempesta cacen arran de l'aigua i nien sota el ràfec de les cases. Aquí han estat substituïdes pels falciots que no necessiten nius de fang, pels ocells de l'asfalt, que volen en les altures i mai baixen a prop de les cases, ni quan la pluja és a punt d'esclatar.» Ara que observa els ocells des de la finestra, retorna a aquell espai deixat en blanc que se li resistia de petita quan agafava un paper de pintar. L'herba, les flors, els arbres, fins i tot les muntanyes els sabia col·locar sense dificultat. I la llenca del cel, però? Com representar l'aire i la seva transparència? Se sap en un món trencat i és a través d'aquesta esclatxa, gràcies als ocells que viuen entre el cel i la terra que es troba i reconeix «en aquesta incertesa de la mirada, de no saber com resoldre el dibuix complet».

De miralls trencats en temps pandèmics em parla la Mercè Ibarz en el seu article a *El País* del 20 de maig. Enfoca el seu Magritte preferit, *Le clef des champs*, del Museu Thyssen de Madrid, una finestra esmicolada d'un vidre que creïem protector. A fora, els arbres romanen intactes. Penso en «un dramàtic no-futur de conseqüències imprevisibles», que diu Antoni Llena des del seu confinament, mentre recordo la il·lusió amb què inaugurava el febrer la seva exposició a la Fundació Joan Miró i el meu darrer article aquí, a «Mirador». El seu

David i Goliath s'alçava a la coberta de *L'Avenç* del mes d'abril, un número confegit ja a casa i lluny del passeig de Sant Joan número 26. Com el de maig i com el de juny. Em ve la frase que envia Jordi Mitjà per il·lustrar la seva «càpsula de confinament», amb què la Fundació Vila Casas ens ha acostat setmanalment reflexions d'artistes i imatges que ens ajudessin a trobar una mica de llum entre tanta incertesa, i que acabaran confluint en una exposició a Can Framis, la propera tardor: «Totes les solucions a una catàstrofe comencen amb un full en blanc.»

També és blanca la tela que comença a pintar Francesca Llopis només confinar-se. L'artista enregistra el dia a dia; primer punts suspensius, després un tros del món que hem ferit de mort. Als Hostalets d'en Bas hi trobo la imatge d'una pomera que ha fotografiat l'Àlex Nogué i unes lletres blanques sobre quinze estaquetes: POMERA MORINT-SE. A Cànoves, Vicenç Viaplana ha començat una tela gran i en comptes dels pigments habituals, fa servir la cendra. Bea Sarrias no ha deixat de buscar un cel perfecte sense negres ni blancs purs, i Stella Rahola ha desplegat una cartografia del silenci amb sons enregistrats a tot el món en ple confinament. Al Poblenou, Victor Pérez-Porro tria un color per intentar expressar el seu estat. Gris, o potsen verd? Aquí, cada matí, abans de posar-se a treballar a l'estudi, Perico Pastor inventa un petit passeig que li permeti escoltar el cant d'alguna tórtora o els xiscles de les gavines. Vol creure que la música de reguetón o de rumba que s'escapa del pati de la petita presó de Wad Ras, els caps de setmana, s'emporta una mica l'enyor de les preses.

També de reclusions escriu la Jo Milne, mentre vagareja pels panorames microscòpics oberts pels científics de l'IRB. Un viure entre parèntesi per reivindicar més que mai la cura dels altres i per somiar en retrobades, esclats de vida, com una primavera. Com els ametllers, els lliris, els núvols, les branques de cirerers que rep cada matí Ramon Enrich, mentre esmorza; dibuixos lluminosos que li envia l'amic David Hockney. Com les paraules d'agraïment i afecte que té Daniel Berdala per a tot el personal sanitari de l'UCI de Sant Pau, on ha estat ingressat. A Gràcia, des de d'una tribuna que dona al carrer Gran, Pilar Aymerich treballa per a un documental i revisa les fotografies plenes de gent i de proclames que va fer als anys 1970. Avui, a l'estenedor de la seva galeria hi ha aterrat una gavina.

ENTRE ESPERES

Si en sortim amb salut, d'aquesta pesta, conservarem la fe en les idees, les obres i els conceptes amb què fins ara hem estat treballant? es pregunta Salvador Juanpere davant les seves escultures tapades amb un vel de plàstic protector. No estarem ja en un món desallotjat, desnonat? es qüestiona Joan-Pere Viladecans. És realment el final d'un període i ens trobem al començament d'una nova era com fa temps que prediuen els hindús? anota l'Eugènia Balcells mentre reivindica l'art, la música, la poesia, la dansa, el teatre i les arts visuals per fer-nos completament humans. A Jafre de Ter, cada tarda, Assumpció Mateu des del finestral espera el capvespre amb un desig: que el món de l'art i la cultura que són fonamentals per a l'existència, puguin agafar la força que